

ISSN: 3060-4613

MAKTABGACHA
VA MAKTAB
TA'LIMI VAZIRLIGI

O'zbekiston
Milliy Pedagogika
Universiteti

№6(2)

2026

- 13.00.00 Pedagogika fanlari
- 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
- 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
- 13.00.03 Maxsus pedagogika
- 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
- 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
- 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
- 13.00.07 Ta'limda menejment
- 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
- 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
- 07.00.00 Tarix fanlari
- 19.00.00 Psixologiya fanlari
- 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
- 02.00.00 Kimyo fanlari
- 03.00.00 Biologiya fanlari
- 09.00.00 Falsafa fanlari
- 10.00.00 Filologiya fanlari
- 11.00.00 Geografiya fanlari

M

AKTABGACHA VA AKTAB TA'LIMI

Pedagogika, psixologiya fanlariga ixtisoslashgan ilmiy jurnal

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Elektron nashr. 594 sahifa,
5-iyun, 2026-yil.

BOSH MUHARRIR:

Karimova E'zoza Gapijanovna – O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vaziri

BOSH MUHARRIR O'RINBOSARI:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Pedagogika fanlari doktori, professor

TAHRIRIYAT KENGASHI A'ZOLARI

Ibragimov X.I. – pedagogika fanlari doktori, akademik
Shoumarov G'.B. – psixologiya fanlari doktori, akademik
Qirg'izboyev A.K. – Tarix fanlari doktori, professor
Jamoldinova O.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Sharipov Sh.S. – pedagogika fanlari doktori, professor
Shermuhhammadov B.Sh. – pedagogika fanlari doktori, professor
Ma'murov B.B. – pedagogika fanlari doktori, professor
Madraximova F.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Kalonov M.B. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Nabiyev D.X. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Qo'ldoshev Q. M. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Ikramxanova F.I. – filologiya fanlari doktori, professor
Ismagilova F.S. – psixologiya fanlari doktori, professor (Rossiya)
Stoyuxina N.Yu. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Rossiya)
Magauova A.S. – pedagogika fanlari doktori, professor (Qozog'iston)
Rejep O'zyurek – psixologiya fanlari doktori, professor (Turkiya)
Woogyu Cha – Koreya milliy ta'lim universiteti rektori (Koreya)
Polonnikov A.A. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Belarus)
Mizayeva F. O. – Pedagogika fanlari doktori, dotsent
Baybayeva M.X. – pedagogika fanlari doktori, professor
Muxsiyeva A.T. – pedagogika fanlari doktori, professor
Aliyev B. – falsafa fanlari doktori, professor
Abdullayeva N. Sh. – Pedagogika fanlari doktori (DSc), professor
Doniyorov S. M. – “Yangi O'zbekiston” va “Pravda Vostoka” gazetalari tahririyati DM bosh muharriri, O'zbekiston Respublikasida xizmat ko'rsatgan jurnalist, filologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
G'afurov D. O. – falsafa fanlari doktori (Phd)
Shomurodov R.T. – iqtisodiyot fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Mirzayeva F. O. – pedagogika fanlari doktori (DSc), dotsent
Jalilova S.X. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Bafayev M.M. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Usmonova D.I. – Samarqand iqtisodiyot va servis institute dotsenti
Saifnazarov I. – falsafa fanlari doktori, professor
Nematov Sh.E. – pedagogika fanlari nomzodi (PhD)
Tillashayxova X.A. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Yuldasheva F.I. – pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Yuldasheva D.B. – filologiya fanlari bo'yicha falsafa (PhD) doktori, dotsent
Tangriyev A. T. – Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti kafedra professori
Ashurov R. R. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Panjiyev M. A. – Qashqadaryo viloyati Maktabgacha va maktab ta'limi boshqarmasi boshlig'ining birinchi o'rinbosari
Xudayberganov N. A. – Xorazm Ma'mun akademiyasi Tabiiy fanlar bo'limining katta ilmiy xodimi, biologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Vaxobov Anvar Abdusattor o'g'li – Pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori, dotsent

Muassis: “Tadbirkor va ishbilarmon” MChJ

Hamkorlarimiz: O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vazirligi, O'zbekiston milliy pedagogika universiteti

EDITOR-IN-CHIEF:

Karimova E'zoza Gapirzhanovna – Minister of Perschool and School Education of the Republic of Uzbekistan

DEPUTY EDITOR-IN-CHIEF:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

EDITORIAL BOARD MEMBERS:

Ibragimov X.I. – Doctor of Pedagogical Sciences, Academician

Shoumarov G. B. – Doctor of Psychological Sciences, Academician

Qirg'izboyev A. K. – Doctor of Historical Sciences, Professor

Jamoldinova O.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Sharipov Sh.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Shermuhhammadov B.Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Ma'murov B.B. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Madraximova F.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Kalonov M.B. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Nabiyev D.X. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Koldoshev K. M. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Ikramxanova F.I. – Doctor of Philological Sciences, Professor

Ismagilova F.S. – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Russia)

Stoyuxina N.Yu. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Russia)

Magauova A.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Kazakhstan)

Rejep O'zyurek – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Turkey)

Wookyu Cha – President of the National University of Education, Korea (South Korea)

Polonnikov A.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Belarus)

Mizayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Baybayeva M.X. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Muxsiyeva A.T. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Aliyev B. – Doctor of philosophy, professor

Abdullayeva N. Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Professor

Doniyorov S. M. – Editor-in-Chief of the DM Editorial Office of the newspapers “Yangi O'zbekiston” and “Pravda Vostoka”, Honored Journalist of the Republic of Uzbekistan, Doctor of Philosophy (PhD) in Philology, Associate Professor

Gafurov D. O. – Doctor of Philosophy (PhD)

Shomurodov R.T. – Candidate of Economic Sciences (PhD), Associate Professor

Mirzayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Associate Professor

Jalilova S.X. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Bafayev M.M. – Doctor of Philosophy in Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Usmonova D.I. – Associate Professor, Samarkand Institute of Economics and Service

Saifnazarov I. – Doctor of philosophy, professor

Nematov Sh.E. – Candidate of Pedagogical Sciences (PhD)

Tillashayxova X.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Yuldasheva F.I. – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences (PhD), Associate Professor

Yuldasheva D.B. – Doctor of Philosophy (PhD) in Philological Sciences, Associate Professor

Tangriyev A.T. – is a professor of Tashkent State University of Economics

Ashurov R. R. – Doctor of Philosophy (PhD) in Psychology, Associate Professor

Panjiyev M. A. – First Deputy Head of the Department of Preschool and School Education of the Kashkadarya Region

Khudaiberganov N. A. – Senior Researcher of the Department of Natural Sciences of the Khorezm Mamun

Academy, Doctor of Philosophy (PhD) in Biological Sciences

Vakhobov Anvar Abdusattor oglu – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences, Associate Professor

“Maktabgacha va maktab ta'limi” jurnali O'zbekiston Respublikasi Oliy attestatsiya komissiyasining quyidagi qarorlariga asosan pedagogika va psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD) hamda fan doktori (DSc) ilmiy darajasiga talabgorlarning dissertatsiyalaridagi asosiy ilmiy natijalarni chop etish uchun milliy ilmiy nashrlar ro'yxatiga kiritilgan:

Pedagogika fanlari bo'yicha: OAK Kengashi tavsiyasi (26.08.2024-y., №11-05-4381/01) asosida:

- Ekspert kengashi (29.10.2024-y., №10)
- Rayosat qarori (31.10.2024-y., №363/5)

Psixologiya fanlari bo'yicha: Toshkent davlat pedagogika universiteti murojaatiga asosan OAK tavsiyasi (24.04.2025-y., №11-05-2566/01):

- Ekspert kengashi (25.05.2025-y., №10)
- Rayosat qarori (08.05.2025-y., №370/5)

“Maktabgacha va maktab ta'limi”
jurnali

26.09.2023-yildan

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti
Administratsiyasi huzuridagi Axborot
va ommaviy kommunikatsiyalar
agentligi tomonidan **№C-5669363**
reyestr raqami tartibi bo'yicha
ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: **№136361**

MUNDARIJA

Bitiruvchi talabalarning qadriyatlar tizimining psixologik xususiyatlari	10
<i>Abdulazizova Muslima, Abdurasulova Sevinch, Ikromova Aziza, Iskanderova Sayyora</i>	
Oila va ta'lim tizimida raqamli xavfsizlik madaniyatini shakllantirish va uning psixologik omillari.....	14
<i>Nurmatov Nurhayot Nurziyot o'g'li, Yo'lchiyeva Zarinabonu Sanjarali qizi</i>	
Ta'lim tizimida sun'iy intellekt texnologiyalarining o'rni	18
<i>Abdullayeva Arofatxon Abdavaxobovna, Mirzahamdov Shahriyor Botir o'g'li</i>	
O'quvchilarni sport musobaqalariga tayyorlashda jismoniy tarbiya o'qituvchisining kasbiy kompetensiyasining tarkibiy tuzilmasi va rivojlanish mexanizmlari	22
<i>Abduraximov Ziyodullo Xojiakbar o'g'li, Tuxtapulatov Shahobiddin Nuriddinovich, Nasimov Ulug'bek Orif o'g'li</i>	
Ta'limni raqamli transformatsiyalash sharoitida o'quv jarayonini tashkil etishning integratsion shakllarini qo'llash metodikasi.....	28
<i>Allamova Shoxista Shavkat qizi</i>	
Surxon vohasida sog'liqni saqlash tizimi: muammolar va yechimlar (Sherobod tumani misolida, 1925–1945-yillar).....	33
<i>Allamurotov Asadbek Baxtiyor o'g'li</i>	
Umumiy o'rta ta'lim maktablarida kasbga yo'naltirish tizimini takomillashtirish	37
<i>Axmedova Muxabbat Axmedovna</i>	
Ko'p o'zgaruvchili funktsiyaning oraliq qiymatlari haqidagi teoremlar va ularning isbotlari	42
<i>Boqiyev X. X., Muxtorova Sevinch Asad qizi, Yuldoshova E'zoza Ravshan qizi</i>	
Bo'lajak mutaxassislarining huquqiy tafakkurini rivojlantirishning ilmiy-nazariy asoslari	46
<i>D. M. Xolnazarova</i>	
Oilaviy tarbiya samaradorligini oshirishda innovatsion yondashuvlar: tajriba-sinov natijalari asosida	49
<i>Ibragimova Aziza Toshniyazovna</i>	
Bo'lajak tabiiy fanlar o'qituvchilarining metodik kompetentligini shakllantirishda interaktiv integratsiyaning roli	55
<i>Jo'rayeva Xushro'ya Yaxyoxon qizi</i>	
Corrective Feedback in Foreign Language Learning Acts as a Vital Tool for Improving Accuracy With Research Indicating.....	58
<i>Kamalova Dilnoza Kurbanbayevna</i>	
Doping va halollik masalasi: sportdagi dolzarb muammo.....	64
<i>Kobilov Sobir Donakulovich</i>	
Yunon-rum kurashi bilan shug'ullanuvchi sportchilarning teknik va taktik harakatlarini takomillashtirish usullari.....	69
<i>Muhtorov Abdusattor Abdupatto o'g'li</i>	
3-4 yoshli bolalarda nutqning grammatik tuzilishini shakllantirishning psixolingvistik asoslari	75
<i>Rasulova Xulkaroy Abduhalil qizi</i>	
Maktabgacha yoshdagi bolalarda gender identifikatsiyasini rivojlantirishda ota-onalar bilan ishlashning mobil ilovaga asoslangan innovatsion modeli	80
<i>Razzoqova Mahliyo Qosimjonovna</i>	
Umumiy o'rta ta'lim maktablarida geografiya fanining zamonaviy metodik yondashuvlari va o'qitishning samaradorligi.....	84
<i>Sunnatillayeva Zarina Sulaymon qizi</i>	
Boshlang'ich ta'limda zamonaviy texnologiyalardan foydalanishning samaradorligini oshirish usullari	88
<i>Usmonov Salohiddin, Jo'rayeva Rayhona</i>	
Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarining konfliktologik kompetentligini rivojlantirish konsepsiyasi	94
<i>Latipova Ma'rifat Salohiddin qizi, Zaripova Xolida Baxtiyor qizi</i>	
O'quvchilarda tanqidiy fikrlashni rivojlantirishning interfaol metodlari.....	100
<i>Zokirov Mirzaraxim Abdualiyevich</i>	
O'quv jarayonida innovatsion baholash texnologiyalarining ilmiy-pedagogik mazmuni	103
<i>Sobirova Marjona Shavkat qizi</i>	
Taekvondochilarning musobaqa davrida hujumkorlik jihatlarini oshirish	110
<i>Abdufattoyev Abrorjon Abduraxmon o'g'li</i>	

Gender yondashuv asosida talabalarni kasbiy faoliyatga tayyorlashning pedagogik imkoniyatlari.....	114
<i>Shokirova Hilola Abduraxmon qizi</i>	
Ingliz tilida tinglab tushunish malakasini rivojlantirishda raqamli ta'limning samaradorligi	120
<i>Aytimbetova U. T.</i>	
Bo'lajak tarbiyachilarning ijodiy kompetensiyalarini rivojlantirishda raqamli texnologiyalardan foydalanish ...	124
<i>Axmedova Nazokat Erkinovna</i>	
"Inklyuziv ta'lim. gospital pedagogika" fanida dasturiy-metodik ta'minotning mazmuniy-texnologik va monitoring-dagnostik komponentlari.....	128
<i>Azamxonov Baxodir Sayitkamolxonovich</i>	
Ingliz tilida og'zaki nutq ko'nikmalarini rivojlantirishda 5–6-sinf o'quvchilari uchun samarali usullar	132
<i>Rajabova Zarafshon Davronovna</i>	
Bo'lajak o'qituvchilarda kasbiy nutq madaniyatini shakllantirishning innovatsion-metodik asoslari	135
<i>Tuxtayeva Mehriyo Shavkatovna</i>	
Boshlang'ich sinflarda sifat so'z turkumini o'rganish mazmuni.....	140
<i>Usmonova Gulnoza Jaloliddin qizi</i>	
Образность современной медицинской терминологии	144
<i>Дулдулова Наргиза Ашимовна, Мирзаахмедова Нигора Ашимовна</i>	
Развитие исследовательской компетентности младших школьников посредством межпредметной проектной деятельности.....	148
<i>Мухтарова Лобар Абдиманнабовна, Нормаматова Розия Уктам кизи</i>	
Психолого-педагогические риски цифровой образовательной среды	153
<i>Рузметова Хилола Абдушариповна, Моминова Мадина Шукурулла кизи</i>	
"TALIA": система контент-генерации на основе ИИ для подготовки учителей	157
<i>Хасанов Зафар Шавкат угли</i>	
Artificial Intelligence in Foreign Language Education: Enhancing Critical Thinking and Academic Communication Skills	164
<i>Allamuratov Gofur Ashurovich</i>	
Talabalarning bolalardagi ijtimoiy moslashuvni shakllantirishga kasbiy tayyorgarligini takomillashtirish.....	169
<i>Inomova Mahliyo Yusuf qizi</i>	
Jamoaviy va yakkakurashchi professional sportchilar motivatsiyasining ijtimoiy-psixologik farqlari	172
<i>Qaimova Gulmira Uchqun qizi</i>	
Maktabgacha ta'limda steam yondashuvini loyiha asosida joriy etishning pedagogik strategiyalari.....	176
<i>Radjapova Zuxra Tirkashevna, Abdullayeva Sarviniso</i>	
Katta guruh tarbiyalanuvchilarida steam kompetensiyalarini shakllantirishning pedagogik va yoshga oid psixologik xususiyatlari.....	179
<i>Radjapova Zuxra Tirkashevna, Rakhimova Laylo Hamidjon qizi</i>	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida bolalarning axloqiy fazilatlarini shakllantirishning zamonaviy pedagogik yondashuvlari.....	183
<i>Yakubova Zilola Zikirovna</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarining divergent fikrlashlarini rivojlantirish	187
<i>Adizova Nigora Baxtiyorovna, Akbarova Sarvinoz Sadriddinovna</i>	
Bo'lajak tarix o'qituvchilarida tarixiy tafakkur fenomenini rivojlantirish.....	191
<i>Djumaniyazov Farxod Ulugbekovich</i>	
Pedagogical Conditions for Developing Professional Motivation of Economics Students Through Gamification in English Language Classes.....	196
<i>Bobokeldieva Maftuna Abdusamad qizi</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarida bilish faoliyatlarini shakllantirish asoslari	203
<i>Urunov Abduxalil Madjidovich</i>	
STEAM yondashuvi vositasida fizika fanida o'quvchilarning maxsus kompetensiyalarini rivojlantirish metodikasi	208
<i>Jo'rayev H. O., Avezov I. Yo., Sharipov S. B.</i>	
STEAM ta'limi vositasida maktabgacha yoshdagi bolalarning innovatsion fikrlashini rivojlantirish	214
<i>Cho'ponova Sharifa Bozor qizi, Achilov Obid Muzrobovich</i>	
Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarining konstruksiyalash va modellashtirish kompetensiyalarini rivojlantirish.....	219
<i>Haydarov Mirjalol Shog'dorovich</i>	

RAQAMLI TA'LIM MUHITIDA BO'LAJAK BOSHLANG'ICH TA'LIM O'QITUVCHILARINING KASBIY SHAKLLANISH INDIVIDUAL TRAYEKTORIYASINI LOYIHALASH METODIKASI M. B. Sheraliyeva	222
RAQAMLI DAVRDA KITOBXONLIK MADANIYATI VA ADABIYOTNING ROLI Nabiyeva Sharifa Ismailovna, Ergasheva Mehriyona O'lmas qizi	228
JISMONIY TARBIIYA TA'LIMIDA SUN'IY INTELEKTDAN FOYDALANISH IMKONIYATLARI O'razboeva Adiba Abdug'ani qizi	231
MILLIY KASHTACHILIK ASOSIDA 5-SINF O'QUVCHILARINING ESTETIK TARBIIYASINI TAKOMILLASHTIRISHNING PEDAGOGIK IMKONIYATLARI O'limova Dilnoza Murodullo qizi	236
ARALASH TA'LIM TEXNOLOGIYALARI ASOSIDA BO'LAJAK BOSHLANG'ICH SINIF O'QITUVCHILARINING METODIK TAYYORGARLIGINI 5E MODEL VOSITASIDA TAKOMILLASHTIRISH Rajabova Nodirabegim Komilovna	240
OLIY TA'LIM TALABALARINING JISMONIY SIFATLARINI RIVOJLANTIRISHNING METODIK TIZIMINI TAKOMILLASHTIRISH Raximov Bobirjon Abdurasulovich	245
RAQAMLI PEDAGOGIKANING ZAMONAVIY TA'LIM RIVOJLANISHIDAGI O'RNI Tojiyeva Asila Abdimannon qizi, Pardayeva Ra'no Eshboyevna	250
AJDODLAR SIYAMOSINI IFODALASH VOSITASIDA TALABALARNI MILLIY IFTIXOR RUHIDA TARBIIYALASH JARAYONI PEDAGOGIK MUAMMO SIFATIDA Xaitov Zufar Asroralievich	255
ГОТОВНОСТЬ К ОБУЧЕНИЮ В ШКОЛЕ У ДЕТЕЙ ПОДГОТОВИТЕЛЬНОЙ ГРУППЫ Шералиев Сарварбек Сохибжон угли	260
OLIY TA'LIM MUASSASASI TALABALARINING MUSTAQIL ISHINI TASHKIL ETISHGA OID NAZARIY YONDASHUVLAR TAHLILI Asadova Zarina Axmadovna	263
GRAMMATIK TARJIMA METODINING ASOSIY TAMOIILLARI VA XUSUSIYATLARI Erkinova Madina Komil qizi	272
UMUMTA'LIM MAKTABLARINI BOSHQARISHDA SINIF RAHBARLARI FAOLIYATINING PEDAGOGIK MOHIYATI Komilova Ziroatxon Murodjon qizi	275
MAKTABGA TAYYORLOV GURUHIDA BOLALARNI SAVODGA TAYYORLASHDA RIVOJLANISH MARKAZLARINING METODIK TA'MINOTINI TAKOMILLASHTIRISH TEXNOLOGIYALARI Maxmutazimova Yulduz Raxmatovna, Avazova Gulshoda Shodi qizi	282
TURIZM SOHASI TALABALARINING INGLIZ TILIDAGI KASBIY DISKURSIDA UCHRAYDIGAN KOMMUNIKATIV TO'SIQLAR VA ULARNI BARTARAF ETISH MEKANIZMLARI Usmonova Zilola Javlon qizi	289
CHET TILINI KASBIY FANLAR BILAN INTEGRATSIYALASHDA CLIL MODELINING PEDAGOGIK XUSUSIYATLARI Yo'ldoshev Otabek Abdug'aniyevich, Amirkulov Asliddin Shuxratovich	294
BO'LAJAK TEXNOLOGIK TA'LIM O'QITUVCHILARINI INTEGRATIV YONDASHUV ASOSIDA KOMPETENSIYALARINI RIVOJLANTIRISH Rajabova Dilfuza Abdumajitovna	299
СОЦИАЛЬНО-ПСИХОЛОГИЧЕСКИЕ ОСОБЕННОСТИ ПРОЯВЛЕНИЯ ТРЕВОЖНОСТИ И СТРАХА У ЖЕРТВ ТОРГОВЛИ ЛЮДЬМИ В ПОДРОСТКОВОМ ВОЗРАСТЕ Махмудова Д. А.	303
ADABIY ASARLARDA XRONOTOP MUAMMOSINING BADIY AHAMIYATI Yaqubjonov Iqboljon Odiljonovich	306
MAKTABGACHA YOSHDAGI BOLALARNI INTELEKTUAL RIVOJLANTIRISHDA SENSOR INTEGRATSIYA YONDASHUVINING AHAMIYATI .. To'rayeva Charosxon Shavkat qizi	311
BOSHLANG'ICH SINIF DARSLARIDA EKOLOGIK TARBIIYANI SHAKLLANTIRISHNING SAMARALI METODLARI Rahmonova Mavluda Suvon qizi, Safarova Rushana Murodullo qizi	316
BADIY ASARLARNI O'QITISHDA EMPATIK YONDASHUVNING METODIK IMKONIYATLARI Shoyimova Shaira Sanakulovna	320
BOLALAR ME'YORIY ONTOGENEZIDA YOZUV VA GRAFOMOTOR KO'NIKMALARINI RIVOJLANISHI Alimova Kamola Xayrulla qizi	323
YOSH VOLEYBOLCHILARDA O'YIN QARORINI QABUL QILISH (Decision-making) KO'NIKMALARINI SHAKLLANTIRISH METODIKASI Azimova Gulnoza Karimjon qizi	328
BO'LAJAK BOSHLANG'ICH SINIF O'QITUVCHILARINING PEDAGOGIK TAYYORGARLIGINI RIVOJLANTIRISHNING PEDAGOGIK SHART-SHAROITLARI Muxamadaliyeva Madinabonu Bohodirjon qizi	333

Raqamli egizak texnologiyasi asosida bo'lajak muhandislarning kasbiy kompetensiyasini rivojlantirish metodikasi	336
<i>Sorimsokov Uchqun Soatboy o'g'li</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilariga integrativ mashqlar orqali ta'lim berishning ahamiyati.....	340
<i>Zokirov Javohir G'aybullo o'g'li</i>	
Voleybol sport turini o'rgatish va uning mohiyati	345
<i>Eshbayev Ximmat Ablakul o'g'li</i>	
Qizlarning jamiyatdagi ijtimoiy faolligini oshirishning psixologik mexanizmlari	348
<i>Sodiqova Gulbarno Odiljon qizi</i>	
Oliy ta'lim professor-o'qituvchilarining kasbiy rivojlanishi va qadriyatlar integratsiyalashuvining o'ziga xosligi	352
<i>A. Bozorov</i>	
Nutqiy etiket madaniyatning bosh bo'g'ini sifatida	357
<i>Abdurahmonova Kamola Erkin qizi</i>	
Maktabgacha ta'lim yo'nalishi talabalarida ingliz tilida kasbiy yo'naltirilgan leksik kompetensiyani rivojlantirishga qo'yilgan zamonaviy talablar	362
<i>Axmatqulova Maxfuza Shuhrat qizi</i>	
Maktabgacha ta'lim tashkiloti bolalarning rivojlanishida muhim omil sifatida	370
<i>M. Xo'jamberdiyeva, Abduvohidova Shaxnoza</i>	
Jismoniy mashqlar orqali stress va emotsional zo'riqishlarni kamaytirish imkoniyatlari.....	373
<i>Baxodirova Gulyora Nuriddin qizi</i>	
Kasbiy ta'limning raqamli transformatsiyasi va o'quvchilarni kasbga yo'naltirishning ilmiy-pedagogik asoslari	378
<i>Biysenov Temirbek</i>	
Boshlang'ich sinf ona tili ta'limida raqamli texnologiyalardan foydalanishning didaktik asoslari	382
<i>Bo'libekova Maftuna Shermuxammadovna</i>	
"Tarbiya" darslarini tashkil etish texnologiyalari	388
<i>Boltayeva Marjona Oybek qizi, Samadova Mahbuba Nutfullo qizi</i>	
Challenges in Translating Behavioral Verbs: A Lexicographic Perspective from English and Uzbek.....	392
<i>Elchayev Zokhidjon Akhmatovich</i>	
Zamonaviy ta'lim tizimida raqamli texnologiyalarni qo'llashning istiqbolli yo'nalishlari	396
<i>Ernazarov Zohid Nazarovich</i>	
Tejamkor ta'lim muhitida kaizen texnologiyasi vositasida bo'lajak o'qituvchilarning boshqaruv madaniyatini rivojlantirish.....	400
<i>Eshonkulova Shaxnoza Bayturayevna</i>	
Maktabgacha yoshdagi bolalarda innovatsion pedagogik texnologiyalar vositasida tabiiy fanlarga doir bilimlarni shakllantirish	403
<i>Nuriddinova Maysara Ikromovna, Eshonqulova Uralbuvish Fayzullayevna</i>	
Raqamli transformatsiya jarayonida bo'lajak o'qituvchilarda pedagogik mahoratni rivojlantirish	406
<i>G. X. Narzullayeva, F. M. Miraximova</i>	
Ekologik omillarning yosh sprinterlarning koordinatsion qobiliyatlarini rivojlantirishdagi va musobaqa faoliyatidagi o'rni (Orol bo'yi mintaqasi misolida).....	411
<i>Genjemuratova Guljaxon Berdimbetovna</i>	
Emotsional intellekt konsepsiyasining rivojlanish bosqichlari	416
<i>Giyasova Nozimaxon Qahramon qizi</i>	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida bolalarning tadqiqotchilik faoliyatini rivojlantirish	419
<i>Imamova Nilufar Zabiyyulla qizi</i>	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida tarbiyachi-pedagoglarni tayyorlashda dual yondashuv	422
<i>Israilova Xusnida Adilovna</i>	
Legaltech va Lawtech: global istiqbollar, muammolar va imkoniyatlar	427
<i>Kalandarova Gavhar Sulaymanovna, Nematov Dilshodbek</i>	
Kasbiy faoliyatda muloqot madaniyati va nutq mahoratini rivojlantirishning metodologik jihatlari.....	432
<i>Kalandarova Gavhar Sulaymanovna, Raxmatullayeva Shaxnoza</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarining o'qish ko'nikmalarini ingliz tilida shakllantirishda o'qitish metodlarining ahamiyati	435
<i>Kamalova Saida Maxamat Ibraximovna</i>	

Bo'lajak maktabgacha ta'lim pedagoglarini kasbiy faoliyatga tayyorlashda kreativ yondashuvning pedagogik imkoniyatlari	439
<i>Kambarova Dilfuza Salijanovna</i>	
Maktabdan tashqari ta'lim tizimida o'qituvchilarning motivatsiyasini oshirishda psixologik qo'llab-quvvatlashning o'rni	443
<i>Karimova Nigora</i>	
Bo'lajak pedagoglarning intellektual-artistik mahoratini rivojlantirishda mikromodulli mobil ta'lim (M-Learning) texnologiyasining loyihasi	447
<i>Karribojeva Lobarxon Fayzulla qizi</i>	
Raqamli ta'lim platformasi yordamida texnologiya darslarida o'quvchilarning kreativligini rivojlantirish.....	452
<i>Raxmatov A'zam Ashur o'g'li, Kenjayeva Marjona Komil qizi</i>	
CEFR standartlari asosida ielts imtihoniga tayyorlash metodikasi	457
<i>Mavlyanova Nilufar Suvankulovna, Ahadova Go'zal Ismatullojevna</i>	
Project-Based Learning in Professional Education	461
<i>Mukhtarova Nozima Kuchkarovna</i>	
Kreativ kompetensiya- zamonaviy o'qituvchi muhim kasbiy sifatining ustuvor omili	464
<i>Nazarova Madinabonu Narzi qizi</i>	
Maktabgacha ta'lim muassasalaridagi bolalarning ijtimoiy moslashuvini ta'minlashda psixologik xizmatning o'rni.....	468
<i>Nosirova Muhabbat Pirmurod qizi, Jabborova Malohat Azimovna</i>	
Yuqori sinf o'quvchilarida o'ziga ishonchni oshirishda psixologik treninglarning ahamiyati.....	472
<i>Nozimbojeva Muqaddas Abdulvohid qizi</i>	
Brayl sistemasidagi boshlang'ich sinflarda tabiiy fanlarni o'qitishda interfaol uslublardan foydalanish.....	477
<i>Nuriddinova Maysara Ikramovna, Jo'raqulova Sharofat Baxtiyorovna</i>	
Abdulla avloniy ijodida gender madaniyati va ijtimoiy mas'uliyat g'oyalarning pedagogik tahlili	480
<i>Nurimbetova Shaxnoza Gayrat qizi</i>	
Analitik kimyo fanidan mass-spektrometriya mavzusini muammoli ta'lim metodi asosida o'qitish samaradorligini oshirish.....	485
<i>Nurjanova Fazila Farxadovna, Qo'chqarova Nargiza Otabekovna</i>	
Talabalarda oilaviy budjetni boshqarish kompetensiyalarini rivojlantirishda loyiha ta'limining o'rni.....	489
<i>Nurmatova Maftuna Ilxamovna</i>	
Tyutorlarning innovatsion faoliyatini tashkil etishda sun'iy intellektga asoslangan texnologiyalardan foydalanishning ahamiyati.....	493
<i>O'rinova Nilufar Muhammadovna, Muxammadjonova Madinabonu Isroiljon qizi</i>	
Ona tili darslarida o'quvchilarda sintaktik tushunchalarni shakllantirish usullari.....	498
<i>O'rozbojeva Dilnoza Alimboy qizi</i>	
Xulq-atvor fe'llarining ma'nosini yoritishda misollarning funksional roli	501
<i>Ochilova Sanobar Narzullayevna</i>	
Pedagogik ta'lim jarayonida umummadaniy kompetentlikning mazmuni va tarkibiy komponentlari	504
<i>Olimova Dilrabo Nurali qizi</i>	
Boshlang'ich sinflarda tabiiy fan orqali ekologik madaniyatni shakllantirishning pedagogik-psixologik bosqichlari.....	508
<i>Orifjonova Iroda Orifjon qizi, Qutlimuratova Barchinoy Xolmurot qizi, Sirojeva Jasmina Rustamovna</i>	
Pedagogik fanlarni o'rganish jarayonida bo'lajak o'qituvchilarni badiiy meros asosida ma'naviy-estetik rivojlantirishning pedagogik imkoniyatlari	512
<i>Otaboboyeva Umida Ilxomovna</i>	
Maktabgacha yoshdagi bolalarning matematik rivojlanishida mental yondashuv metodikasining ahamiyati	517
<i>Parpijeva Mohinur Baxtiyor qizi</i>	
Yosh avlodni milliy ruhda tarbiyalashda madaniy merosning ahamiyati.....	520
<i>Radjapova Zuxra Tirkashevna</i>	
Boshlang'ich ta'lim jarayonida interfaol metodlardan foydalanishning samarali usullari	523
<i>Rahmonova Mavluda Suvon qizi, Sanginova Sevinch Bunyod qizi</i>	
Pedagogik sinflarni tashkil etish tamoyillari va asoslari.....	527
<i>Sadullojeva Farog'at Hikmatillo qizi</i>	

Yillik mashg'ulot jarayonida o'rta masofa yuguruvchilarining tezlik-kuch ko'rsatkichlarini rivojlantirish metodikasi	530
Saotov Farhod Alisher o'g'li	
Bugungi kunda talabalarni mutaxassis sifatida shakllantirishda maqsadga muvofiqlik, natijadorlik, optimallik va ijodkorlik mezonlari (pedagogika ta'lim yo'nalishi misolida).....	535
Satimboyeva Xurshidaxon Anvarjon qizi	
O'quvchilarning nutq kompetensiyasini rivojlantirish metodlari	539
Sharipova Marjona Rashidovna	
Zamonaviy yoshlar orasida prokrastinatsiya muammosi.....	543
Tillayeva Nodira Iskandar qizi	
Maktabgacha yoshdagi bolalarning estetik madaniyatini shakllantirish	546
Umarova Gulshod Abduljabbarovna	
Yoshlarning ijtimoiy identifikatsiyasi shakllanishining psixologik omillari	552
Xolmirzayev Zafar Mirzamadinovich	
Karate sport turining madaniyati.....	556
Xomudjonova Feruza Komiljon qizi, Isayev Saidasliddinxon Islom o'g'li	
Ko'ngillilik faoliyatining ijtimoiy-pedagogik ahamiyati.....	560
Yo'ldosheva Iqbol Bekbo'lsin qizi	
Talaba-yoshlarni milliy kurash mashg'ulotlariga tayyorlash metodikasini takomillashtirish	563
Zaynobidinov Dilshodbek Qobilovich	
Raqamli ta'lim muhitida o'smirlarning o'zini anglash jarayoni va uning shaxsiy rivojlanishga ta'siri.....	567
Zufarova Yulduzxon Muxiddin qizi	
Интерпретация биологических терминов на русском языке	570
Абдуллаева Нигора Курбановна	
Жанровые особенности рассказа-антиутопии В. С. Маканина "Однодневная война".....	574
Дмитрий Валерьевич Пупонин	
Мифопоэтика и аксиологические функции архетипа матери-хранительницы в повестях В. Г. Распутина "Последний срок" и "Прощание с матёрой"	578
Коржова Шахло Одилжоновна	
Методологические аспекты изучения адаптаций Песчанковых (Gerbillidae) к аридным условиям: анализ классических и современных исследований	585
Нурова Хикоят Кенжаевна	
К вопросу о руководстве самостоятельной работой студентов при изучении иностранных языков	590
Рахимова Мухайё Акмаловна	

AJDODLAR SIYMOSINI IFODALASH VOSITASIDA TALABALARNI MILLIY IFTIXOR RUHIDA TARBIYALASH JARAYONI PEDAGOGIK MUAMMO SIFATIDA

Xaitov Zufar Asroralievich

Termiz davlat pedagogika instituti, O'zbekiston tarixi o'qituvchisi

ORCID: <https://orcid.org/0009-0007-0003-412X>

Annotatsiya: Mazkur maqolada ajdodlar siymosini badiiy, tarixiy va ma'naviy-pedagogik vosita sifatida talqin etish orqali talabalarni milliy iftixor ruhida tarbiyalash jarayoni pedagogik muammo sifatida yoritiladi. Unda buyuk ajdodlar merosi, ularning ilm-fan, madaniyat, ma'rifat, vatanparvarlik va insonparvarlik g'oyalari yosh avlod tarbiyasida muhim omil ekanligi asoslanadi. Talabalarda milliy iftixor tuyg'usini shakllantirish faqat tarixiy ma'lumotlarni o'zlashtirish bilan cheklanmasdan, ajdodlar siymosi orqali shaxsiy namuna, qadriyatli munosabat, ma'naviy anglash va fuqarolik pozitsiyasini rivojlantirish jarayoni sifatida qaraladi.

Maqolada ajdodlar obrazini ta'lim-tarbiya jarayoniga tatbiq etishning pedagogik imkoniyatlari, tarbiyaviy ta'sir mexanizmlari hamda talabalarning milliy o'zlikni anglash, tarixiy xotira, ma'naviy barqarorlik va ijtimoiy mas'uliyatini rivojlantirishdagi ahamiyati tahlil qilinadi. Shuningdek, mazkur jarayonda interfaol metodlar, tarixiy-biografik tahlil, badiiy obrazlar, ma'naviy-ma'rifiy tadbirlar va ijodiy topshiriqlardan foydalanish zarurligi asoslab beriladi. Tadqiqotda ajdodlar siymosini ifodalash talabalarning milliy g'ururi, vatanparvarlik qarashlari va ma'naviy dunyoqarashini shakllantirishning samarali pedagogik vositasi sifatida baholanadi.

Kalit so'zlar: ajdodlar siymosi, milliy iftixor, vatanparvarlik, tarixiy xotira, ma'naviy tarbiya, pedagogik muammo, talaba shaxsi, milliy o'zlik, qadriyat, tarbiyaviy jarayon.

Abstract: This article examines the process of educating students in the spirit of national pride through the representation of ancestral images as an important pedagogical issue. The study substantiates that the heritage of great ancestors, their contribution to science, culture, enlightenment, patriotism, and humanistic ideas serves as a significant factor in educating the younger generation. The formation of national pride among students is not limited merely to the acquisition of historical information; rather, it is considered as a process of developing personal example, value-based attitudes, spiritual awareness, and civic position through the images of ancestors.

The article analyzes the pedagogical opportunities for integrating ancestral images into the educational process, the mechanisms of educational influence, and their importance in developing students' national self-awareness, historical memory, spiritual stability, and social responsibility. In addition, the necessity of using interactive methods, historical-biographical analysis, artistic images, spiritual and educational activities, and creative assignments is substantiated. The study evaluates the representation of ancestral images as an effective pedagogical tool for forming students' national pride, patriotic views, and spiritual worldview.

Key words: ancestral image, national pride, patriotism, historical memory, spiritual education, pedagogical issue, student personality, national self-awareness, value, educational process.

Аннотация: В данной статье процесс воспитания студентов в духе национальной гордости посредством раскрытия образов предков рассматривается как актуальная педагогическая проблема. В работе обосновывается, что наследие великих предков, их вклад в развитие науки, культуры, просвещения, патриотических и гуманистических идей является важным фактором воспитания молодого поколения. Формирование чувства национальной гордости у студентов не ограничивается только усвоением исторических сведений, а рассматривается как процесс развития личного примера, ценностного отношения, духовного осмысления и гражданской позиции через образы предков.

В статье анализируются педагогические возможности внедрения образов предков в образовательный и воспитательный процесс, механизмы воспитательного воздействия, а также их значение в развитии национального самосознания, исторической памяти, духовной устойчивости и социальной ответственности студентов. Кроме того, обосновывается необходимость использования интерактивных методов, историко-биографического анализа, художественных образов, духовно-просветительских мероприятий и творческих заданий. В исследовании раскрытие образов предков оценивается как эффективное педагогическое средство формирования у студентов национальной гордости, патриотических взглядов и духовного мировоззрения.

Ключевые слова: образ предков, национальная гордость, патриотизм, историческая память, духовное воспитание, педагогическая проблема, личность студента, национальное самосознание, ценность, воспитательный процесс.

KIRISH

Hozirgi kunda yurtimiz jahon iqtisodiyoti, ma'naviyati va madaniyati bilan raqobatlashayotgan bir davrda jamiyatimizning yosh navqiron bo'g'inida, jumladan, oliy ta'lim tizimida talabalarning ajdodlar siymosini tanimasligi va avlodlar faxrlanadigan insonlar qoldirgan meroslar haqida bilmasligi, jamiyatimizning yosh navqiron fuqarolari bo'g'inida vatanga bo'lgan muhabbat, mehr, iftixor va g'urur tuyg'ulari yaxshi shakllanmaganligi muammo bo'lib kelmoqda.

Bu muammoni hal etish masalasi mashaqqatli kasb egalari, albatta, muallim va pedagoglar zimmasiga yuklatiladi. Ajdodlar siymosini tanish uchun avvalo tasviriy san'atning tarixiy janriga murojaat qilinadi. Tasviriy san'atning tarixiy janri yurtimizning farovon hayot kechirishi uchun jon fido qilgan ajdodlarimizning yuz qiyofalari va siyratini tabiat in'om etgan ranglarda gavdalanitirib beradi. Iftixor tuyg'usi jamiyatimizdagi har bir fuqaroda ajdodlarimizdan va ular qoldirgan meroslardan faxrlanish, kelajakda ajdodlarga o'xshash, ajdodlar kabi Vatani himoya qiladigan, vatanga bo'lgan mehr-muhabbat kabi tushunchalar va sifatlarni o'z ichiga oladi.

O'zbekiston Respublikasi Prezidentining PF-5847-sonli "O'zbekiston Respublikasi oliy ta'lim tizimini 2030-yilgacha rivojlantirish konsepsiyasini tasdiqlash to'g'risida"gi farmonida "...talabalar ta'lim-tarbiyasi uchun qo'shimcha sharoitlar yaratishga qaratilgan kompleks chora-tadbirlarni o'z ichiga olgan beshta tashabbusni amaliyotga tatbiq etish, jumladan, talaba-yoshlarni madaniyat va san'at, jismoniy tarbiya va sportga jalb qilish, ularning kompyuter va internet texnologiyalaridan foydalanish savodxonligini oshirish, kitobxonlikni keng targ'ib qilish, talaba-qizlarning kasbiy ko'nikmalarini rivojlantirish" [6] qayd etilgan. Shu bilan birga, yoshlarda vatanparvarlik, fuqarolik tuyg'usi, bag'rikenglikni, qonunlarga, milliy va umuminsoniy qadriyatlarga hurmat ruhida tarbiyalash, ularni yot g'oya va turli oqimlarga qarshi tura oladigan, ertangi hayotga bo'lgan qat'iy ishonch va qarashlarga ega qilib voyaga yetkazishga alohida e'tibor qaratilgan.

"Talabalarning axloqiy negizlari buzilishiga olib keladigan xatti-harakatlardan, diniy ekstremizm va terrorizm, fundamentalizm, separatizm, shafqatsizlik va zo'ravonlik kabi zararli g'oyalardan himoyalash" [3] da Movarounnahr zaminidan yetishib chiqqan buyuk allomalar siymosini tanish, ijodini o'rganish, yoshlarning mustaqil va baxtli hayot uchun zarur ijtimoiy malaka va fazilatlarini yoshiga mos, bosqichma-bosqich shakllantirib borishida [9] muhim ahamiyat kasb etadi. Ulug' allomalar qoldirgan boy ilmiy xazinadan hozirgacha butun dunyo ahli bahramand bo'lmoqda.

Bugungi kunda yurtimizdagi har bir oila va mahalla, ta'lim muassasalari birinchi o'rinda yoshlarning ong va tafakkurini g'urur, iftixor va ma'rifat asosida shakllantirish hamda tarbiyalashni eng muhim vazifa deb biladi. Chunki zo'ravonlik va ekstremistik faoliyat bilan bog'liq jinoyatlarning barchasi hali 30 yoshga yetmagan yoshlar tomonidan sodir etilmoqda.

"Hozirgi dunyo yoshlari son jihatidan insoniyat tarixidagi eng katta avlod, chunki ular 2 milliarddan ortiq kishini tashkil etmoqda. Sayyoramizning ertangi kuni va farovonligi ana shu farzandlarimizning qanday inson bo'lib kamolga yetishishiga bog'liq" [10; 6].

Demak, bugungi kunda "ma'naviy-ma'rifiy rejalar asosida talabalarning yoshiga mos ma'naviy-axloqiy fazilatlar - vatanparvarlik, irodalilik, mas'uliyatlilik, mehr-oqibatlilik, huquqiy madaniyat, tolerantlik, mafkuraviy immunitet, tadbirkorlik, innovatsion fikrlash, ularda mehnatsevarlikni rivojlantirishda muhim ahamiyat kasb etadi" [9].

1 <https://lex.uz/docs/-4545884>

Binobarin, ijtimoiy-gumanitar fanlar va ma'naviy-ma'rifiy ishlar asosida o'quvchi-yoshlarda milliy iftixor, ma'naviy tarbiya ko'nikma va malakalarini ta'lim-tarbiya mazmuniga singdirib borish va ularni amaliyotda qo'llash imkonini beradigan amaliy mashq, topshiriqlar hamda pedagogik vaziyatlarni ishlab chiqishni taqozo etmoqda. Binobarin, "ta'lim va tarbiyani bir-biridan ajratib bo'lmaydi, bu ikki jarayon o'zaro bir-biri bilan bog'liq, uzluksizlik asosida tashkil etilganda odobli, yuksak ma'naviyatli, axloqiy fazilatlariga ega, shu bilan birga bilimli, zukko, ruhiy va jismoniy jihatdan sog'lom, keng dunyoqarash va aqliy tafakkurga ega, kasb-hunar egasi bo'lgan vatanparvar yoshlarni yetishtirib beradi"^[9]. Shunday ekan, ta'lim jarayonida ajdodlarimizning benazir asarlari, pedagogik qarashlarini o'rganish orqali talabalarda ma'rifatparvarlik fazilatlarini rivojlantirishga zamin yaratiladi.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Jumladan, A.M. Abdumannotov, A.T. Tilegenov, B.X. Karaeva, G.K. Zaripova, D. Sharipova, O. Musurmonova, M. Quronov, S. Nishonova, A. Choriev, Sh. Shodmonova, O. Jamoliddinova, D.A. Axatova, Z.B. Axrova, K.Yu. Qilicheva, M.O. Inomova, M.S. Salaeva, M.E. Ismoilova, N. Ortiqov, R. Mamatqulova, B.X. Xodjaev, G.V. Izbullaevalarning ilmiy-tadqiqot ishlarida mustaqillik, milliy ma'naviy-axloqiy tarbiya nazariyasi va amaliyoti, ma'naviy merosning shaxs kamolotiga ta'siri, Sharq allomalarining komil inson borasidagi qarashlari o'z ifodasini topgan.

Abu Nasr Farobiy, Abu Rayhon Beruniy, Abu Ali ibn Sino, Al-Xorazmiy, Al-Buxoriy, At-Termiziy, Ahmad Yassaviy, Muslihiddin Sa'diy, Alisher Navoiy kabi Sharqning atoqli pedagog, olim, shoir va san'atkorlari o'z asarlarida yosh avlodga vatanparvarlik, mehnatsevarlik, do'stlik, sadoqat, ma'naviy poklik, rostgo'ylik, mardlik va jasurlikni tarbiyalash zarurligini ilgari surdilar, shafqatsizlik, adovat, parazitlik va ochko'zlik kabi qabih xususiyatlar ta'siridan ehtiyot bo'lishga qattiq da'vat etdilar. Buyuk ma'rifatparvarlar insonni sevishga, unga e'tiborli bo'lishga, rahmdil bo'lishga, hurmat qilishga va uni himoya qilishga chaqirganlar. Shunday qilib, o'rta asr mutafakkirlari xulq-atvor qoidalari, shaxsning axloqiy va jismoniy takomillashuvi uchun zarur bo'lgan xalq an'analari va san'ati, marosimlarining mazmun-mohiyatini saqlab qolishga, ijodiy qayta ko'rib chiqishga va odamlarga yetkazishga harakat qildilar.

Xalq pedagogikasi tajribasidan, uning o'ziga xos etnopedagogik materialidan foydalanish o'tmishning buyuk ilg'or pedagoglari izlanishlarida kuzatiladi. Ya.A. Komenskiy, I.G. Pestalotsi va K.D. Ushinskiy o'zlarining didaktik va ta'lim tizimlarini qurishda xalq pedagogikasini tahlil qilish va umumlashtirishga katta e'tibor qaratganlar.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Mazkur tadqiqotda ajdodlar siymosini ifodalash vositasida talabalarni milliy iftixor ruhida tarbiyalashning pedagogik imkoniyatlari va samaradorligini aniqlash maqsadida nazariy hamda empirik tadqiqot metodlaridan foydalanildi.

Tadqiqotning nazariy asosini milliy tarbiya, ma'naviy-ma'rifiy ta'lim, vatanparvarlik tarbiyasi, shaxs kamoloti hamda milliy iftixor tuyg'usini shakllantirishga oid pedagogik, psixologik va falsafiy manbalar tashkil etdi. Tadqiqot jarayonida ilmiy adabiyotlarni tahlil qilish, qiyosiy tahlil, umumlashtirish va tizimlashtirish metodlari qo'llanildi.

Shuningdek, Sharq va G'arb mutafakkirlarining pedagogik qarashlari, buyuk ajdodlarimizning ilmiy-ma'naviy merosi hamda milliy qadriyatlar bilan bog'liq ilmiy manbalar o'rganildi. Ajdodlar siymosining talabalarda milliy iftixor, vatanparvarlik va ma'naviy qadriyatlarga hurmat tuyg'ularini shakllantirishdagi o'rni pedagogik nuqtai nazardan tahlil qilindi.

Tadqiqotning empirik qismida pedagogik kuzatish, suhbat, anketa va kontent-tahlil metodlaridan foydalanildi. Olingan ma'lumotlar tahlil qilinib, ajdodlar siymosini ifodalashga asoslangan tarbiyaviy faoliyatning talabalarining milliy o'zligini anglash, tarixiy xotirani mustahkamlash va milliy iftixor tuyg'usini rivojlantirishdagi ahamiyati aniqlandi.

Tadqiqot natijalari asosida ajdodlar siymosidan ta'lim-tarbiya jarayonida foydalanishning pedagogik shart-sharoitlari hamda amaliy tavsiyalari ishlab chiqildi.

TAHLIL VA NATIJALAR

O'tmishning yetuk o'qituvchilari - V.I. Vodovozov, N.F. Bunakov, D.I. Tixomirov, V.V. Fleerov, V.P. Vaxterov va boshqalar o'z pedagogik ishlarida xalq ta'limining boy ilg'or g'oyalari va tajribasidan, shuningdek, xalq pedagogikasi yodgorliklari namunalaridan foydalanib, ularni yuqori baholaganlar hamda ijodiy qayta ko'rib chiqqanlar.

Bu o'rinlarda A.E. Izmaylovning ishi alohida o'rin tutadi, unda muammoni o'rganishning xronologiyasi G.S. Vinogradovdan hozirgi kungacha har tomonlama va chuqur qayta yaratilgan. Boshqa tadqiqotlar qatorida Sh. Kurbonov, A. Minavvarov, K. Pirliev, Ye. Seithalilovlarning ishlari alohida e'tiborga loyiqdir.

Sharq va G'arb mutafakkir-ma'rifatparvarlarining pedagogik qarashlarida milliy iftixor tushunchasi turli tarixiy davrlarda turlicha talqin qilinganligiga qaramasdan, ularning negizida vatanparvarlik, insonparvarlik, insoniylik, milliy iftixor, milliy g'oya, boshqa xalqlarning e'tiqodlari va urf-odatlariga hurmat va ehtirom bilan qarash mushtarakligi mujassamdir.

Jumladan, Aristotel, Suqrot, Aflotun, Balzak, Gyote, Russo, Leonardo da Vinchi kabi G'arb olimlarining qarashlarida qanchalik ulug'langan bo'lsa, Konfutsiy, Al-Buxoriy, At-Termiziy, Forobiy, Beruniy, Firdavsiy, Jomiy, Ibn Sino, Lutfiy, Navoiy, Mirzo Ulug'bek, Kamoliddin Behzod, Bobur kabi Sharq mutafakkirlari tomonidan ham juda e'zozlanganini, ularning qoldirgan ma'naviy meroslaridan yaqqol ko'rishimiz mumkin.

M.Ochilov, S.Ochilov, U. Mahkamov, O.Musurmonova, O'.Tolipov, S.Nishonova, S.Bulatov, N.Sultonova, Z.Ismoilova, A.Musurmonova, M.Bozorova, Ye.Xolmirzaev va boshqalarning nomzodlik dissertatsiyalari milliy an'analardan foydalangan holda mahalliy sharoitlarda talabalarni kasbiy-axloqiy tarbiyalashning turli masalalarini ochib beruvchi alohida muammolarni hal etishga bag'ishlangan.

1.1-rasm: Milliy iftixor tuyg'usining tarkibiy qismlari

Respublikamiz hududida yashovchi mahalliy xalq o'zining qadimiy tarixiy-madaniy merosi, jahonga mashhur allomalari (Ibn Sino, Imom Buxoriy, Mirzo Ulug'bek, Amir Temur, Alisher Navoiy, Al-Xorazmiy, Naqshbandiy, Zahiriddin Muhammad Bobur, Al-Beruniy, Ahmad Yassaviy, Kamoliddin Behzod va b.) bilan haqli ravishda g'ururlansa arziydi. Har bir sohada dunyoga tanilgan, yashab ijod etgan buyuk shaxslar qatorida

O'zbekistonning tasviriy san'at tarixi ham benihoya boy. Bunga misol sifatida Varaxsha, Afrosiyob, Tuproqqal'a, Qo'yqirilgan qal'a, Ayritom, Dalvarzintepa va boshqalarni keltirishimiz mumkin. Arxeologik qazilmalarning guvohlik berishicha, yuqoridagi hududlarning barchasida qadimgi zamonlarda yuksak madaniyat, shu jumladan, tasviriy san'at rivoj topgan.

Ajdodlarimiz ma'naviy merosini o'rganish bo'yicha sharqshunoslik, tarixshunoslik, huquqshunoslik, adabiyotshunoslik, tasavvufshunoslik, falsafa yo'nalishlaridagi tadqiqot ishlari mavjud. Biroq yurtimiz yoshlarida ajdodlar siymosini tanish va ular qoldirgan ma'naviy merosni o'rganishda aniq pedagogik tahlil masalasi e'tibordan chetda qolgan. Shunga asosan, biz ajdodlarimiz siymosini ifodalash vositasida ularni tanish, ilmiy merosini o'rganish va ularning asarlarini tahlil qilish asosida talabalarda milliy iftixor va g'urur tuyg'ularini, vatanparvarlik fazilatlarini rivojlantirishni ilmiy tadqiqot ishimizning asosiy yo'nalishi qilib belgiladik.

Milliy iftixor ruhida tarbiyalangan kishilardan tashkil topgan jamiyat taraqqiy etadi, rivojlanadi, kelajagi porloq bo'ladi.

Milliy iftixor tuyg'usi - bu shaxsning o'z millatiga, uning tarixiy-madaniy merosiga, qadriyatlariga va bugungi taraqqiyotiga nisbatan ongli faxr va mas'uliyat hissidir. Pedagogik-psixologik adabiyotlarda u murakkab, ko'p tarkibli tuyg'u sifatida talqin qilinadi. Milliy iftixor ruhida tarbiyalashning tarkibiy qismlari quyidagilardan iborat (1.1-rasmga qarang).

XULOSA VA TAKLIFLAR

Izohlardan kelib chiqib aytish mumkinki, milliy iftixor tuyg'usi shaxs ongida o'z-o'zidan paydo bo'ladigan hodisa emas, balki u chuqur tarixiy bilim, hissiy kechinma, qadriyatli munosabat, motivatsion ehtiyoj va ijtimoiy-amaliy faoliyat orqali bosqichma-bosqich shakllanadigan murakkab pedagogik jarayondir. Ushbu jarayonda Alisher Navoiy, Amir Temur, Forobiy, Mirzo Bobur, Mirzo Ulug'bek, Ibn Sino, Abu Rayhon Beruniy kabi buyuk ajdodlarimizning shaxsiyati va ilmiy-ma'naviy merosi muhim tarbiyaviy manba bo'lib xizmat qiladi.

Portret janridan tashqari "Qovoqqa badiiy ishlov berish va miniatyura kompozitsiyasini yaratish texnologiyasi" orqali qovoq yuzasiga turli ajdodlarimizning ma'naviy-madaniy boyliklarini aks ettirib, yosh avlodga yetkazish ham maqsadga muvofiqdir. "Qalbim senga bag'ishlayman, ey ona Surxonim" nomli kompozitsiyalar ham o'lkamizning so'lim manzaralarini aks ettirib, talabalarda vatanga bo'lgan muhabbat, oilasini, Vatani, xalqini asrab-avaylash kabi milliy g'urur va milliy iftixor tuyg'ularini rivojlantirish chora-tadbirlarini ko'rish maqsadga muvofiqdir.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. Baymetov B. "Qalamtasvir". Darslik 1-qism.- Toshkent, Musiq 2006
2. Xalilov R. Рисунок. Toshkent "Navruz" 2013.
3. Кузин В.С. Психологию. Учебник. -М.: Агар, 1997. - С. 304., ил.
4. Кузин В.С. Вопросы изобразительного творчества. -М.: Просвещение, 1971. -С. 144.
5. Shavkat, S., Zufar, X., & Mahliyo, Y. (2021). Graphic recommendations for the analysis of simple and complex girix pattern compositions in the art of embroidery by geometric patterns. *Universum: технические науки*, (11-5 (92)), 95-98.
6. Asroralievich X. Z., Abdumalikovna G. F. Improving The Skills Of Students To Create Psychological Portraits In Painting At Higher Educational Institutions //Science And Civilization-2020. - 2020. - С. 105.
7. Asroralievich X. Z. The Role And Practical Importance Of " Painting" In The Development Of Fine Arts //International Journal Of Social Science & Interdisciplinary Research ISSN: 2277-3630 Impact factor: 7.429. - 2022. - Т. 11. - №. 05. - С. 166-168.
8. Asroralievich K. Z. Psychological Portrait Pencil Characteristics of Perception Formation in the Description of the Image //American Journal of Social and Humanitarian Research. - 2022. - Т. 3. - №. 10. - С. 312-316.
9. Asroralievich, K. Z., Shonazarovna, M. M., & Ziyodullayevna, C. P. (2024). Improving the Education of Students in the Spirit of National Pride Through the Expression of the Image of Ancestors. *Miasto Przyszłości*, 54, 1707-1711.
10. Xaitov, Z. A. (2023). Ajdodlar siymosini ifodalash vositasida talabalarni milliy iftixor ruhida tarbiyalash metodikasi.// *Inter education & global study*, 1(4), 30-32.
11. Хаитов, З. А. (2022). Психологик портрет қаламтаصريни тасвирлашда идрок этишни шакллантириш хусусиятлари. //Scientific Impulse, 1(4), 184-189.
12. Xaitov, Z. A. (2023). Ajdodlar siymosini ifodalash vositasida talabalarni milliy iftixor ruhida tarbiyalash metodikasi.// *Inter education & global study*, 1(4), 30-32.
13. Xaitov, Z. A. (2023). O'quvchilarga tasviriy sanat darslariga individual yondashuvning nazariyadagi ahvoli tahlili.// *Inter education & global study*, 1(4), 27-29.
14. Xaitov, Z. A., Mamadaminov, G., & Xudoyberdiyeva, M. (2025). Scientific And Theoretical Foundations For Developing A Sense Of National Pride In Future Art Teachers Through The Study Of The Works Of Eastern Thinkers.// *Journal of Applied Science and Social Science*, 1(3), 328-331. Retrieved from <https://inlibrary.uz/index.php/jasss/article/view/81588>

-
- 13.00.00 Pedagogika fanlari
 - 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
 - 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
 - 13.00.03 Maxsus pedagogika
 - 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
 - 13.00.07 Ta'limda menejment
 - 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
 - 07.00.00 Tarix fanlari
 - 19.00.00 Psixologiya fanlari
 - 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
 - 02.00.00 Kimyo fanlari
 - 03.00.00 Biologiya fanlari
 - 09.00.00 Falsafa fanlari
 - 10.00.00 Filologiya fanlari
 - 11.00.00 Geografiya fanlari

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Mas'ul muharrir: Ramzidin Ashurov

Ingliz tili muharriri: Murod Xoliyorov

Musahhih: Alibek Zokirov

Sahifalovchi va dizayner: Iskandar Islomov

2026. №6(2)

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali 26.09.2023-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №C-5669363 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.
Litsenziya raqami: № 136361.

Manzirimiz: Toshkent shahar, Yunusobod tumani
19-mavze, 17-uy.